

SYSTEMY REGIONALNE

27

SYSTEMY REGIONALNE

- system interamerykański
- system afrykański
- system arabski
- systemy europejskie
- *BRAK systemu azjatyckiego*

28

SYSTEM INTERAMERYKAŃSKI

29

system interamerykański

- 1948 – Amerykańska Deklaracja Praw i Obowiązków Człowieka i Obywatela
- 1959 – powołanie Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka
 - siedziba: Waszyngton

30

system interamerykański

- 1969 – Amerykańska Konwencja Praw Człowieka (San Jose, Kostaryka)
 - ratyfikowana przez 25 państw (dwa się wycofały)
 - Kanada i USA nigdy nie ratyfikowały
- 1979 r. – powołanie na jej podstawie Międzyamerykańskiego Trybunału Praw Człowieka
 - Trybunał jest właściwy do wydawania opinii także na podstawie Międzyamerykańskiej Konwencji o Zapobieganiu, Karaniu i Likwidacji Przemocy Wobec Kobiet

31

system interamerykański

- Zgodnie z Konwencją, sprawy mogą być kierowane do Trybunału przez Międzyamerykańską Komisję Praw Człowieka albo przez strony państwa.
- W przeciwieństwie do europejskiego systemu praw człowieka, poszczególni obywatele krajów członkowskich OPA nie mogą wnieść sprawy bezpośrednio do Trybunału.
- Następujące warunki muszą być spełnione:
 - Osoby, które uważają, że ich prawa zostały naruszone, muszą najpierw złożyć skargę do Komisji i ciężko orzeka o dopuszczalności roszczenia.
 - Jeśli sprawę uznano za dopuszczalną a państwo za winne, Komisja generalnie przedstawia państwu listę zaleceń stanowiących zadośćuczynienie za naruszenie.
 - Tylko wtedy, gdy państwo nie przestrzega tych zaleceń, lub jeśli Komisja uzna, że sprawa jest szczególnej ważności lub interesu prawnego, przedstawia sprawę Trybunałowi.
 - Przedstawienie sprawy przed Trybunałem można zatem uznać za środek ostateczny, podjęty dopiero po tym jak Komisji nie udało się rozwiązać sprawę w polubownym trybie.

32

system interamerykański

- 1988 – Protokół Dodatkowy nr 1 z San Salvador
 - wprowadził do systemu amerykańskiego prawa gospodarcze, socjalne i kulturalne
 - 16 ratyfikacji
- 1990 Protokół Dodatkowy nr 2 z Asuncion, Paragwaj
 - dot. zniesienia kary śmierci w czasie pokoju (ratyfikowany przez 13 państw)

33

SYSTEM AFRYKAŃSKI

34

system afrykański

- 1981 – Afrykańska Karta Praw Człowieka i Ludów
 - uchwalona na konferencji Organizacji Jedności Afrykańskiej w Nairobi 26 czerwca 1981
- 21 X 1986 – wejście w życie
- obecnie 54 ratyfikowało (wszystkie państwa-strony Unii Afrykańskiej)

35

system afrykański

- Karta nie tylko przyznaje prawa jednostkom i narodom, ale także obejmuje obowiązki na nich spoczywające.
- Obowiązki te są zawarte w art. 29 i są następujące:
 - zachowanie harmonijnego rozwoju rodziny
 - służenie społeczności narodowej, oddając w jej służbie zarówno zdolności fizyczne, jak i intelektualne
 - nienarażanie bezpieczeństwa państwa
 - zachowanie i wzmacnianie solidarności społecznej i narodowej
 - zachowanie i wzmacnianie narodowej niezależności oraz integralności terytorialnej własnego kraju i przyczynianie się do jego obrony
 - działanie najlepiej, jak się potrafi, i płacenie podatków w interesie społeczeństwa
 - zachowanie i umacnianie pozytywnych afrykańskich wartości kulturowych i ogólnie przyczynianie się do promowania moralnego dobrobytu społeczeństwa
 - wnoszenie wkładu swoich umiejętności w promowanie i osiągnięcie afrykańskiej jedności

36

system afrykański

- Afrykańska Komisja Praw Człowieka i Ludów
 - organ ustanowiony przez Kartę dla promocji i ochrony praw człowieka
 - brak uprawnień decyzyjnych
 - wnioskuje przeciwko państwom-stronom do Trybunału

37

system afrykański

- 9 czerwca 1998 r. – Zgromadzenie Szefów Państw i Rządów Organizacji Jedności Afrykańskiej przyjęło ***Protokół do Afrykańskiej Karty Praw Człowieka i Ludów***, ustanawiający **Afrykański Trybunał Praw Człowieka i Ludów**
- siedziba: Arusha, Tanzania
- rozpoczął działalność 25 I 2004 r.
 - pierwsza sprawa grudzień 2009 r. (skarga odrzucona formalnie)
 - pierwsze rozstrzygnięcie merytoryczne 2013 (uznanie Tanzanii winnej naruszenia praw człowieka)

38

system afrykański

- Do stycznia 2016 Trybunał otrzymał 74 zgłoszeń, finalizując 25 spraw.
- Od stycznia 2019 r. dziewięć państw będących stronami protokołu złożyło oświadczenie uznające kompetencje Trybunału do przyjmowania spraw od organizacji pozarządowych (NGO) i osób fizycznych.
 - Potem oświadczenie uznały kolejne państwa (łącznie 30 – wszystkie uznające Trybunał).

39

SYSTEM ARABSKI

40

system arabski

- 1994 – Arabska Karta Praw Człowieka
 - nigdy nie ratyfikowana
- 22 maja 2004 – Arabska Karta Praw Człowieka
 - uchwalona w Tunisie przez Radę Ligi Państw Arabskich w nowej wersji
 - 2008 implementacja
- strony: Algieria, Bahrajn, Irak, Jordania, Kuwejt, Liban, Libia, Palestyna, Katar, Arabia Saudyjska, Syria, Zjednoczone Emiraty Arabskie i Jemen

41

system arabski

- opiera się na wartościach islamskich
 - podstawowe prawa i wolności jednostki są integralną częścią religii islamskiej
 - jako zalecenia boskie nie mogą być przez nikogo unieważnione w jakimkolwiek zakresie
 - wszystkie prawa zapisane w traktatach międzynarodowych np. ONZ muszą być rozpatrywane przez pryzmat szariatu
- 24 stycznia 2008 Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka Louise Arbour uznała, że część Karty jest sprzeczna z uniwersalnymi prawami człowieka

42

system arabski

- Karta w dużym stopniu odzwierciedla poziom akceptacji i wątpliwości wobec międzynarodowych standardów praw człowieka żywione przez państwa członkowskie Ligi Arabskiej.
 - nie zabrania okrutnych, nieludzkich i poniżających kar
 - nie rozciąga wszystkich praw na osoby nie będące obywatelami krajów, gdzie zostanie przyjęta
 - pozwala ograniczać wolność myśli, sumienia i wyznania
 - szerzej niż pozwalają na to standardy międzynarodowe, które dopuszczają ograniczenia w manifestacji swoich przekonań i wierzeń, ale nie w kwestii wyznawania jakiegś religii, czy żywienia jakiegoś przekonania
 - wiele zagadnień pozostawia się legislacji państw
 - pozwala np. na zasądzenie kary śmierci wobec nieletnich, jeśli pozwala na to prawo lokalne
 - małżeństwa i rozwody pozostawia legislacji państwowej

43

system arabski

- organ kontrolny: **Komitet Ekspertów Praw Człowieka**
 - prace Komitetu Ekspertów ograniczają się tylko do oceny działań państw członkowskich (efekty raczej symboliczne)
- brak możliwości składania skarg indywidualnych
- brak trybunału podobnego do tych jakie funkcjonują w innych systemach regionalnych
 - część członków Ligi Państw Arabskich należy równocześnie do Unii Afrykańskiej gdzie powołano Afrykański Trybunał Praw Człowieka i Ludów

44

system arabski

- 2014 r. Państwa Ligi Arabskiej opracowały dodatkowy traktat – Statut Arabskiego Trybunału Praw Człowieka
 - w celu umożliwienia sporów międzypaństwowych dotyczących naruszeń Karty
- Statut wejdzie w życie po 7 ratyfikacjach.
- Pierwszym krajem, który go ratyfikował, była Arabia Saudyjska w 2016 roku.